

УДК 674:502.131(4)(4/9)

Невар Оксана,
PhD student Лабораторії проєктів та ініціатив,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна
nevar.oksana@vnu.edu.ua

Науковий керівник: Цимбалюк Ірина,
д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна
Tymbaliuk.iren@vnu.edu.ua

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЕРЕВООБРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Розуміння стратегічного значення промислового розвитку є критично важливим для України, демонструючи, що навіть у часи війни, українська промисловість здатна пропонувати передові рішення та продукцію, які відповідають світовим потребам [1].

Для досягнення сталого розвитку промисловості в цілому та деревообробної галузі зокрема, необхідно дослідити законодавчу базу, що регулює процеси розвитку зеленої промисловості в країнах ЄС, та адаптувати позитивні практики для використання в Україні.

Країни ЄС впроваджують заходи для сприяння сталому лісовому господарству, забезпечення відповідального постачання деревини та мінімізації впливу промислової діяльності на навколишнє середовище керуючись низкою ключових нормативних актів, спрямованих на

ефективне використання деревини та управління лісовими ресурсами. Перш за все, Україні важливо розглянути європейські регулятивні рамки, які забезпечують стале використання деревини та контроль за дефорестацією:

1. Лісова стратегія ЄС (20.09.2013 р.): Цей документ визначає стратегічний шлях до 2030 року, фокусуючись на «зеленій економіці». Основна мета – отримання економічної вигоди від деревообробної промисловості при збереженні лісових ресурсів. Принципи включають безпечне та стале використання лісу, продуктивність лісових ресурсів у економічному прогресі та всезагальну відповідальність за сільське господарство.

2. «Правозастосування, управління і торгівля в лісовому секторі» (FLEGT) (2003 р.): Документ призначений для боротьби з незаконними рубками та пов'язаною з ними торгівлею.

3. Регламент ЄС щодо деревини (EUTR): Європейські Правила заготівлі деревини спрямовані на заборону торгівлі незаконно заготовленою деревиною та продукцією з неї на ринку ЄС [2].

4. Зелена книга про захист лісів в ЄС (2010 р.): Основна мета цього документа – регулювання політичних рішень стосовно кліматичних змін та їхнього впливу на лісові ресурси.

5. Енергетична стратегія для ЄС (2018 р.): Цей акт визначає стратегії та механізми для забезпечення стійкості та ефективності використання деревини у виробництві енергії. Зокрема, він надає стимули для використання біомаси, включаючи деревину, як важливий ресурс для відновлювальної енергетики.

6. Європейська стратегія біорізноманіття до 2030 р. (2020 р.): Ця стратегія визначає заходи для збереження та сталого використання біорізноманіття, включаючи ті, що стосуються лісових екосистем. Цей акт враховує значення лісів у збереженні біорізноманіття та природних ресурсів.

7. Європейська програма змін клімату та енергетична політика до 2030 р. (2030 р.): Цей стратегічний документ регулює питання скорочення викидів парникових газів та підвищення

енергоефективності. Він також враховує важливість лісів у контексті зменшення впливу промисловості на клімат.

8. Регламент ЄС щодо боротьби зі знелісненням (EUDR): 29 червня 2023 року, Регламент ЄС щодо лісоматеріалів (EUTR), який визначав легальність використання деревини, був замінений новим Регламентом ЄС щодо боротьби зі знелісненням [3]. Оновлені правила торгівлі застосовуються до імпортованої до ЄС та внутрішньо заготовленої деревини, а також виробів, таких як масив дерева, паркетне покриття, фанера, целюлоза та папір. Проте, вони не стосуються виробів із переробленого паперу та друкованої продукції.

Основні цілі нововведень включають припинення довготривалого знеліснення лісових земель (вже з 1 січня 2022 року), заборону продажу нелегально зрубаної деревини, впровадження обов'язкової системи належної контролю (оцінка ризиків та заходи для їх мінімізації) та реєстрацію інформації про місця лісозаготівель, постачальників та клієнтів. Держави-члени ЄС зобов'язані представляти щорічні звіти про вжиті заходи, а моніторингові організації надають підтримку в цьому процесі. У ЄС також розроблено численні документи, що містять приклади відповідних досліджень та рекомендацій для більшого розуміння цього регулювання деревообробної промисловості.

У таблиці 1 представлені основні засади кожного нормативно-правового акту, які допомагають зрозуміти їхню сутність та спрямованість. Враховуючи зазначені європейські нормативно-правові акти кожна країна-член ЄС впроваджує національну програму з охорони лісів.

ЄС активно працює над забезпеченням сталого та легального походження деревини, що є важливим для збереження лісових ресурсів та захисту біорізноманіття.

Отже, досвід ЄС у сфері екологічних стандартів та сталого розвитку може стати основою для розробки власних стратегій сталого лісокористування в Україні, які враховуватимуть місцеві особливості та потреби [5; 6]. Зокрема, це може стосуватися енергоефективності, використання відновлюваних джерел енергії, запровадження

екологічних стандартів у виробництві та зменшення вуглецевого сліду [7; 8].

Таблиця 1.

Основні нормативно-правові акти з охорони лісів в ЄС

Нормативно-правові акти	Зміст і мета	Основні засади
Лісова стратегія ЄС (20.09.2013 р.)	Визначення дій до 2030 р. для досягнення «зеленої економіки» та оптимального збереження лісових ресурсів.	Безпечне та стале використання лісу; внесок лісових ресурсів у прогрес та зростання; відповідальність за сільське господарство.
FLEGT (2003 р.)	Боротьба з незаконними рубками та пов'язаною торгівлею.	Правозастосування, управління та торгівля в лісовому секторі.
Регламент ЄС щодо деревини (EUTR) [2].	Заборона торгівлі незаконно заготовленою деревиною та продукцією.	Європейські Правила заготівлі деревини.
Регламент ЄС щодо боротьби зі знелісненням (EUDR) [4]	Забороняє розміщувати на ринку ЄС продукцію, пов'язану із знелісненням або деградацією лісів після 31.12.2020.	Забезпечення легальності та сталості постачання продукції; зменшення впливу ЄС на глобальне знеліснення.
Зелена книга про захист лісів в ЄС (2010 р.)	Регулювання політичних рішень стосовно кліматичних змін та їх впливу на лісові ресурси.	Захист лісів від кліматичних змін та інших чинників.

*Систематизовано автором.

Крім того, вивчення європейських практик у сфері збереження лісів може сприяти формуванню ефективної політики управління природними ресурсами в Україні. Розробка та впровадження подібних законодавчих актів може сприяти вдосконаленню внутрішнього контролю за використанням лісових ресурсів в Україні, зокрема шляхом встановлення чітких критеріїв для легальності деревини та її слідування від лісу до кінцевого споживача.

Список використаних джерел:

1. Макогон Ю. В., Мартиненко О. В. Європейський досвід та українські перспективи розвитку експортного потенціалу підприємств деревообробної галузі України. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи: І Міжнародна науково-практична конференція* (м. Київ, Україна, 23 квітня, 2020 р.), 2020. с. 134-135.
2. EU rules against illegal logging. Rules to fight global illegal logging and associated trade. *An official website of the European Union*. 2023. URL: https://environment.ec.europa.eu/topics/forests/deforestation/eu-rules-against-illegal-logging_en
3. Regulation on Deforestation-free products. EU rules to guarantee that the products EU citizens consume do not contribute to deforestation or forest degradation worldwide. *An official website of the European Union*. 2023. URL: https://environment.ec.europa.eu/topics/forests/deforestation/regulation-deforestation-free-products_en
4. Регламент ЄС щодо боротьби зі знелісненням (EUDR) - це реальність. *Forest Stewardship Council*. 2023. <https://ua.fsc.org/ua-uk/newsfeed/reglament-es-schodo-borotbi-zi-znelisnennyam-eudr-ce-realnist>
5. Pavlikha N., Shuliak A., Tymbaliuk I., Voichuk M. Security of Sustainable Development in the Post-Pandemic Crisis on the Basis of an Inclusive Circular Economy. *Conference Proceedings. Determinants Of Regional Development*, n. 2, p. 234-245, dec. 2021. Available at: <http://pes.pwsz.pila.pl/index.php/proceedings/article/view/198>. 2021. doi: <https://doi.org/10.14595/CP/02/014>.
6. Цимбалюк І. О. Економіка війни та перспективи для України. Together united: науковці проти війни: збірник тез доповідей І Міжнародної благодійної науково-практичної конференції (Луцьк, 20 травня 2022 р.). Луцьк : Вежа-Друк, 2022.1 електрон. опт. диск (CD-ROM) С. 131-133.
7. Барський Ю. М., Цимбалюк І. О., Уніга О. В. Ринок праці деревообробної промисловості в Україні: виклики воєнного часу та шляхи подолання. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2023, № 4 (130). С. 94-100. DOI: <https://doi.org/10.32782/1814-1161/2023-4-14>
8. Павліха Н. В., Корнелюк О. А., Цимбалюк І. О. Методології проектного менеджменту для циркулярних бізнес-моделей: переваги та можливості. *Інтелект XXI*. 2023. № 3. С. 74-80. Pavlikha N. V., Korneliuk O. A., Tymbaliuk I. O. (2023). Metodolohii proiektnoho menedzhmentu dlia tsyrkuliarnykh biznes-modelei: perevahy ta mozhlyvosti [Project Management Methodologies for Circular Business Models: Benefits and Opportunities.]. *Intelekt XXI*, no. 3, pp. 74-80.